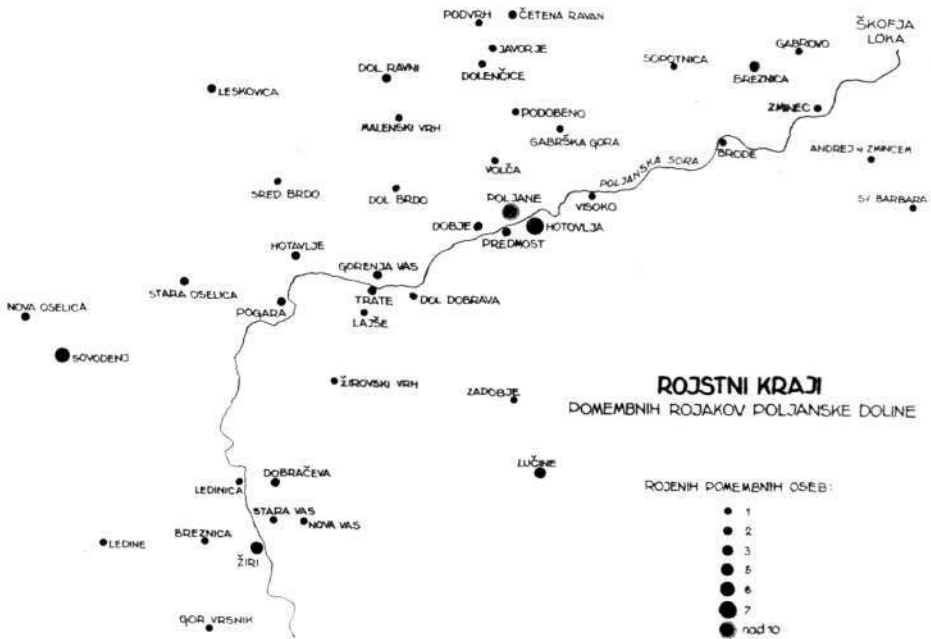

DR ROMAN SAVNIK
znanstveni sodelavec SAZU

POMEMBNI ROJAKI POLJANSKE DOLINE

Domala celotno območje Poljanske doline pripada škofjeloški občini. Samo njegov južni sklep, kjer izvira Poljanska Sora, je v logaški, njegov ozki zahodni pas v povirju nekaterih njenih levih pritokov v idrijski občini. Svet je izredno razgiban. To je pretežno gozdnata sredogorska pokrajina, ki seže najvišje v vrh Porezna (1622 m) in Blegoša (1563 m). Nekaj malega ravninskih tal je le v okolišju Žirov in Gorenje vasi, kjer se dolina ob Poljanski Sori nekoliko razmakne. Vsa naselja so vaška; povečini imajo manj kot sto prebivalcev. Prevladujejo hribovske razložene vasi; med njimi seže nad 900 m visoko Gorenja Žetina, sicer pa še vrsta kmetij Četene ravni, Dolenje Žetine, Golega vrha in Žirovskega vrha. Nad 900 ljudi ima Stara vas pri Žireh, nekaj nad 700 ljudi premoreta le Gorenja vas in Dobračeva, nekaj nad 600 ljudi pa Žiri. To so kraji, kjer se je zasedrila industrija. Zaradi agrarne preobljudenosti se prebivalstvo iz večine naselij že dolgo izseljuje. Tako ga je bilo l. 1869 okoli

13.700, sto let kasneje je le še okoli 12.500. Med 127 kraji, kolikor jih premore Poljanska dolina, je v tem času nazadovalo prebivalstvo kar v 98 vaseh.

Poljanska dolina je dala mnogo izobražencev, med njimi pa toliko množiteljev slovenske kulture kot sorazmerno s številom prebivalstva redkokateri predel Slovenije. Med temi so številni profesorji in duhovniki, obojne pa številčno nadkriljujejo likovni ustvarjalci. Prav tu je namreč jedro tistega pasu slovenske zemlje, ki v tem oziru izjemno izstopa. Pas seže od tod na sever v Selško dolino, na zahod na Cerkljansko, proti vzhodu in severovzhodu pa se nadaljuje prek Kranjske in Kamniške ravani na zahodno Štajersko še v širše območje Slovenjega Gradca.

Po času je bil prvi likovnik Poljanske doline **Pavel Šubic**. Rodil se je 22. januarja 1772 v Hotovlji, kjer je umrl 17. oktobra 1847. Bil je kmet, mlinar in rezbar, ki je sprejemal tovrstna naročila iz bližnje in širše okolice. Med njegovimi deli je menda oltar v cerkvi sv. Ožbolta nad Škofjo Loko, ki ga je pozneje (1870) prenovil njegov sin Janez »loški«. S Pavlom se začenja nepretrgana vrsta rodovine slikarjev in podobarjev Šubicev. Njegov starejši sin **Štefan Šubic** se je rodil 22. decembra 1820 v Hotovlji in je umrl 9. junija 1884 v Poljanah. Podobarstva se je učil pri očetu, slikarstva pa sam. Izdelal je oltarne podobe, oltarje in freske v okoli 70 različnih krajih. Oltarje je tudi prenavljal. Njegovi izdelki so med drugimi v Brodeh, Bukovem vrhu, Goropekah, na Ledinici, v Lučinah, Novi Oselici, Poljanah, na Volči, v cerkvi sv. Frančiška Ks. v Železnikih pa so njegove freske.

Pavletov mlajši sin je bil **Blaž Šubic**. Rodil se je 1. februarja 1827 v Hotovlji in je umrl 16. julija 1899 v Gorenji vasi. Podobarstva se je učil pri očetu in pri Matiju Tomcu v Šentvidu pri Ljubljani; kasneje je prevzel očetovo delavnico. Izdeloval je oltarje za razne cerkve na Kranjskem. Tretji Pavletov sin je bil Janez Šubic, imenovan »loški«.

Pavletov najstarejši sin Štefan je imel kar pet sinov, ki so se vsi posvetili likovnemu ustvarjanju. Najstarejši med njimi je bil **Janez Šubic**, ki se je rodil v Poljanah 26. oktobra 1850. Po učni dobi pri očetu in slikarju Janezu Wolfu v Šentvidu pri Ljubljani se je izpopolnjeval na slikarski akademiji v Benetkah in na Dunaju. Kasneje je bival v Pragi, l. 1884 pa se je naselil v Kaiserslauternu v Zahodni Nemčiji. Tu je bil profesor dekoracijskega slikarstva in je umrl 25. aprila 1889. Janez Šubic sodi v sam vrh naših slikarjev realistov. Njegove slike so v mnogih cerkvah, marsikatero nabožno delo pa ni več na ustreznem mestu. Med drugimi so te slike v Poljanski dolini v Javorjah, Bukovem vrhu, Ledinah, na Logu v cerkvi sv. Volbenka, v Poljanah, pa v bližini Škofje Loke na Hribcu. Razen cerkvenih podob je slikal krajine, portrete, žanrske prizore; izvrševal je dekoracije in ilustracije ter obnavljal freske. Njegova umetniška dela so doma in v tujini.

Drugi Štefanov sin **Jurij Šubic** se je rodil v Poljanah 13. aprila 1855. Sprva se je šolal v očetovi delavnici, nato pa na umetnostni akademiji na Dunaju. Živel in delal je na Avstrijskem, Moravskem, v Atenah, Franciji, zlasti v Parizu in Normandiji, pa seveda tudi doma. Slikal je portrete, krajine, alegorije, prizore iz vsakdanjega življenja, oltarne in druge nabožne podobe itd. Bil je freskant, risar, ilustrator ter je pomagal raznim tujim slikarjem pri slikanju velikih platen. Posebej se je posvečal prikazu učinkov sočne svetlobe. Bil je med našimi vodilnimi slikarji realisti. Njegove nabožne podobe so med drugimi v Sorici, Poljanah, na Križni gori, v cerkvi sv. Jakoba v Ljubljani; njegove dekoracije krasi Schliemannovo palačo v Atenah, v Narodnem muzeju

v Ljubljani pa je njegova velika alegorična podoba štirih genijev: Umetnosti, Zgodovine, Prirodoslovja in Starinoslovja. Umrl je v Leipzigu 8. septembra 1890.

Tretji Štefanov sin **Valentin Šubic** se je rodil 12. februarja 1859 v Poljanah, kjer je tudi umrl 17. oktobra 1827. Podobarstva se je učil pri očetu ter delal v njegovi delavnici tudi s svojimi brati. Izdeloval je kipe, oltarje in drugo cerkveno opremo. Po očetovi smrti je prevzel njegovo delavnico, v začetku 20. stoletja pa jo je opustil in se lotil poštarske službe. Četrti Štefanov sin je bil **Pavle Šubic**. Rodil se je 22. januarja 1861 v Poljanah ter umrl 3. decembra 1929 kot oslepeli invalid v ubožnici v Škofji Loki. Podobarstva se je učil pri očetu, slikarstva pri bratih Janezu in Juriju, s katerima je tudi sodeloval pri večjih slikarskih delih. Samostojno je delal večidel na Hrvatskem. V Poljanski dolini je več njegovih vaških znamenj.

Najmlajši Štefanov sin **Alojz Šubic** se je rodil v Poljanah 18. junija 1865. Podobarstva in slikarstva se je učil pri očetu, slikarju Bradaški v Kranju, bratu Janezu v Kaiserslauternu, nato pa se je šolal na umetnoobrtni šoli na Dunaju in umetnostni akademiji v Münchnu. Nekaj časa je poučeval risanje v Ljubljani, nato pa si je uredil atelje v Celju. Leta 1905 je odpotoval v ZDA, a že 15. julija istega leta umrl za kapjo v New Yorku. Slikal je portrete, cerkvene podobe in delal kot restavrator. Njegova je slika sv. Volbenka v cerkvi nad Poljanami.

Pravi Poljanec je bil še Pavletov najmlajši sin **Janez Šubic**, ki se je rodil 29. maja 1830 v Hotovlji in umrl 29. decembra 1898 v Škofji Loki, kjer je imel podobarsko delavnico in je izdeloval opremo za cerkve, slikal križeva pota, oltarne in stenske slike. Njegov sin **Ivan Šubic**, rojen 12. oktobra 1856 v Poljanah, umrl 11. marca 1924 v Ljubljani, je bil bratranec slavnih Štefanovih sinov Janeza in Jurija. Osnovno šolo je obiskoval v Škofji Loki, gimnazijo v Ljubljani ter študiral prirodopis in matematiko na Dunaju. Bil je organizator obrtnega šolstva in občinski svetovalec v Ljubljani, kjer si je pridobil zaslug za gradnjo ljubljanskega vodovoda in elektrarne ter za izsuševanje ljubljanskega barja. Dolga leta je deloval kot konservator pri Osrednji komisiji za varstvo umetnostnih in zgodovinskih spomenikov. Bil je tudi deželni poslanec za Škofjo Loko in Kranj. Ivanov sin **Mirko Šubic**, rojen 8. junija 1900 v Ljubljani, je akademski slikar, redni profesor Akademije za likovno umetnost v Ljubljani, kjer vodi podiplomski študij za restavratorstvo in konservatorstvo, ter pogodbeni profesor na oddelku za zgodovino umetnosti filozofske fakultete univerze v Ljubljani. Izdelal je več portretov, fresk in vodil restavriranje cele vrste slik za zgodovinske razstave.

Jožef Šubic je bil sin Blaža Šubica iz Hotovlje. Rodil se je v Poljanah 1. novembra 1862 in je umrl v Ljubljani 20. julija leta 1925. Bil je podobar ter izvrševal naročila za bližnjo okolico, Vipavsko in Kras. Najmlajši iz rodu Šubicev je **Ive Šubic**. Rodil se je 23. aprila 1922 v Hotovlji. Šolal se je na slikarski akademiji v Ljubljani in se posvečal zlasti študiju slikarstva in grafike. Med NOB je bil partizanski borec in se udeležil borb pri Dražgošah. Zatem je delal v partizanski tiskarni Urški v Rogu, nato pa je bil vodja grafičnega oddelka centralne tehnike CK KPS. Vrsta njegovih grafik zajema motive iz partizanskega življenja. Mnogo je ilustriral za razne knjige in časopise. Slikarski atelje ima v Predmostu pri Poljanah, z družino biva v Škofji Loki.

Razen dvanajstih Šubicev likovnikov je dala Poljanska dolina še vrsto drugih likovnikov, med le-timi kar pet Zajcev iz Sovodnja. **Anton Zajec** se je tu rodil 25. oktobra 1819 in je umrl 1871 neznano kje na Hrvaškem. Doma je imel svojo delavnico in včasih tudi po šest pomočnikov. Izdeloval je cerkveno opravo, največ oltarje; njegovi so vsi štirje oltarji v Novi Oselici. **Franc Zajec** se je rodil 14. dec. 1821, umrl pa je 8. februarja 1888 v Ljubljani. Bil je kipar. Študiral je na Dunaju in v Münchnu, nato pa se je nastanil v Ljubljani. Izdeloval je kipe za cerkve v Sloveniji, Istri in na Hrvaškem ter napravil nekaj doprskih kipov slovenskih pesnikov in drugih pomembnih rojakov. Njegov najmlajši brat **Martin Zajec** se je rodil okoli 1825, umrl pa je menda po 1888 nekje pri Ribnici. Kot podobar je pomagal bratoma Francu in Valentinu, sicer pa je samostojno prenavljal in krasil oltarje in prižnice. Podobar **Marko Zajec** se je rodil okoli 1817, umrl pa je pred 1888 menda v Podlipniku na Hrvaškem. Prenavljal je stare oltarje, izdeloval nove in rezljal lesene ornamente. **Valentin Zajec** se je rodil 7. febr. 1807 in je umrl 14. marca 1884 v Cologna Veneta pri Veroni. Bil je brat kiparja Franca in stric Ivana Zajca, ki je izklesal Prešernov spomenik v Ljubljani. Delal je kot kipar.

Šesti podobar **Josip Zajec** se je rodil 14. marca 1803 v Novi Oselici in je umrl ok. 1880 neznano kje. Izdeloval je oltarje, križeva pota, spovednice in drugo opremo za cerkve na Slovenskem, zlasti v Primorju.

V Dobju se je rodil 16. maja 1841 slikar **Ivan Franke**. Šolal se je na dunajski in beneški akademiji, nakar je poučeval risanje na gimnaziji v Kranju in od 1889 v Ljubljani, kjer je umrl 5. oktobra 1927. V duhu zmernega realizma je slikal portrete, krajine in nabožne podobe. Kot znanstveni proučevalec domačih umetnostnih spomenikov in mednarodno priznani strokovnjak v ribarstvu je objavil mnogo študij, člankov in poročil v slovenskem in nemškem jeziku. V Sloveniji je organiziral več umetnih vališč rib. Leta 1873 je potoval po Kitajskem in objavil nekaj črtic o svoji poti.

V Dolenčicah se je rodil 30. maja 1862 znameniti slikar **Anton Ažbe**. Slikarstva se je učil sprva pri Janezu Wolfu v Ljubljani, nato pa se je izpopolnjeval na akademijah na Dunaju in v Münchnu. Največ je portretiral in slikal žanre. Bil je pobudnik našega modernega slikarstva. Leta 1891 je odprl v Münchnu slikarsko šolo, v katero so zahajali naši prvi impresionisti, med njimi tudi Rihard Jakopič, pripadniki večine evropskih narodov in tudi več Američanov. Umrl je v Münchnu 6. avgusta 1905.

Gorenja vas je dala kar dva podobarja, **Ignacija Oblaka** in **Ivana Poljanca**. Prvi se je tu rodil 17. aprila 1834. Naselil se je v Celju, kjer si je kupil hišo. Izdeloval je oltarje in kipe za razne cerkve v Savinjski dolini in delal tudi kot pozlatar. Umrl je v Celju 6. aprila 1916. Njegov sin je bil znameniti jezikoslovec Vatroslav Oblak. Ivan Poljanec se je rodil 15. aprila 1855 in je umrl v Ljubljani 18. maja 1933. Slikarstva se je učil pri Šubicih v Poljanah in nato podobarstva v Idriji. Kot pomočnik in nato kot mojster v Ljubljani je napravil mnogo kipov, rezbarij, modelov za razne predmete itd.

V Leskovici se je rodil leta 1805 slikar in podobar **Luka Čeferin**. V uku je bil najprej pri Janezu Groharju v Zgornji Sorici, nato pa je odšel na dunajsko akademijo. Leta 1840 se je nastanil v Idriji, kjer je umrl 16. decembra 1859. Izdeloval je oltarje ter slikal križeva pota in oltarne podobe po Sloveniji. V Lednicah se je rodil 27. aprila 1865 **Janez Kavčič Traunkar**. Bival je kot podobar in rezbar v Selcih, kjer je umrl leta 1921.

V Lučinah se je rodil 17. februarja 1852 slikar **Matija Bradaška**. Po prvem pouku v Poljanah pri Štefanu Šubicu in v Dupljah pri podobarju Gosarju se je naselil kot samostojen mojster v Poljanah, a se že leta 1874 nastanil v Kranju, kjer je umrl 25. decembra 1915. Tu je okrasil vse tri cerkve s freskami. Slikal je oltarne oljne podobe in križeva pota ter poslikal mnogo cerkva na Gorenjskem in Štajerskem.

V Novi vasi pri Zireh je bil doma slikar **France Kopač**. Rodil se je 1. februarja 1885. Izšolal se je na umetnostnih akademijah na Dunaju in v Pragi. Služboval je kot profesor risanja v Kruševcu, Kranju in Splitu, kjer je umrl 10. septembra 1941. Slikal je krajine, portrete in za naše revije in koledarje ilustracije z narodopisnimi motivi. Njegov sin **Vlasto Kopač**, rojen 3. junija 1913 v Novi vasi, je arhitekt in grafik. Študiral je pri profesorju Jožetu Plečniku. Turistično je uredil Veliko planino, pri tem se je posebno zavzemal za ohranitev znamenitih planšarskih stanov. Več let je vodil Ljubljanski regionalni zavod za spomeniško varstvo. Sedaj živi v pokoju v Ljubljani. Na sosednji Dobračevi sta se rodila brata **Janez** in **Maksim Sedej**. Janez, rojen 2. decembra 1910, je slikar samouk. Po poklicu čevljar, se je zaposlil v domači tovarni Alpina, kjer je delal do upokojitve 1960. Slika krajine, zlasti motive domače vasi in njene okolice. Maksim, rojen 26. maja 1909, je študiral na akademiji v Zagrebu in je zdaj redni profesor na slikarski akademiji v Ljubljani. Dela kot grafik, slikar krajin, tihožitij in figurálnih kompozicij, upodablja zlasti socialno podčrtane prizore. Ukvarja se tudi z lesorezom in ilustrira knjige, največ mladinske. Razstavlja doma in po svetu. Tudi njegova sinova, rojena v Ljubljani, se ukvarjata z likovno umetnostjo. Sin Ivan Sedej, ki se je rodil 13. 2. 1934, je konservator, etnolog in likovni kritik, drugi sin Maksim Sedej ml., rojen 6. 11. 1935, je slikar. Kot podobar in organizator čebelarstva se je udeleževal v ZDA **Matevž Miklavčič**, ki se je rodil 17. septembra 1886 na Srednjem Brdu. Zadnja leta se udeležuje kot kipar samouk kmet **Peter Jovanovič** iz Dolenje Žetine (roj. 6. febr. 1938). Priredil je že več samostojnih razstav, l. 1968 se je udeležil simpozija kiparjev Forma viva v Kostanjevici na Krki.*

Svetni profesorji, ki so doma v Poljanski dolini, so se uveljavljali v različnih strokah, bodi kot vseučiliški, bodi kot srednješolski profesorji. Prvi po času je bil **Jurij Dolinar**, ki se je rodil 19. aprila 1764 na Volči. Po gimnaziji v Ljubljani je študiral pravo na Dunaju, kjer je promoviral leta 1796. Dve leti nato je postal profesor cerkvenega prava in cerkvene zgodovine na ljubljanskem liceju, od 1810 do 1813 pa je predaval na tukajšnjem vseučilišču rimsko pravo in Napoleonov zakonik, nakar se je vrnil na prejšnje mesto. V nemščini je izdal neko nabožno delo. Dne 21. oktobra 1858 je umrl v Ljubljani. Drugi po času je bil **Matija Debeljak**, ki se je rodil 15. februarja 1807 na Visokem pri Poljanah. Po gimnaziji v Ljubljani, Kopru in Milanu je tam nadaljeval študije na filozofski fakulteti, nakar je deloval kot srednješolski profesor nemškega jezika v Comu, Benetkah, Milanu in Vidmu do upokojitve 1886. Nato je bival kot upokojenec v raznih krajih na Slovenskem in nazadnje v Trstu, kjer je umrl 18. oktobra 1867. Pisal je za Italijane učne knjige nemškega jezika, tiskane v Milanu. Leta 1848 se je izkazal kot navdušen narodnjak. Volil je domala vse premoženje slovenskim in hrvatskim ustanovam.

* Odstavke o likovnih umetnikih je prebral in deloma dopolnil umetnostni zgodovinar dr. Emilijan Cevc, za kar se mu lepo zahvaljujem.

V Brodeh se je rodil 28. oktobra 1830 **Simon Šubic**. Po študiju matematike in fizike je bil srednješolski profesor v Budimpešti, na Dunaju in v Gradcu, kjer se je 1866 habilitiral na univerzo, nakar je tu postal profesor za eksperimentalno fiziko. Dasi je bival ves čas v tujini, je ohranil topel odnos do slovenske kulture. Tako je objavljaj v naših revijah poljudne članke največ iz fizike in astronomije, pa tudi iz kulturne zgodovine in filozofije, nekaj slovenskih razprav iz področja fizike pa pri Jugoslovanski akademiji znanosti in umetnosti v Zagrebu. V nemščini je pisal znanstvene razprave in učbenike za fiziko. Umrl je 27. julija 1903 v Gradcu.

V Poljanah se je rodil 7. oktobra 1838 **Janez Jesenko**, najbolj razgledani slovenski geograf svoje dobe. Po maturi v Ljubljani in vseučiliških študijah na Dunaju je poučeval od 1863 do 1867 na gimnaziji v Gorici, nato pa v Trstu do smrti 31. julija 1908. Pisal je odlične srednješolske učbenike geografije, upoštevaajoč stanje takratne vede v svetu, ter položil prve temelje slovenskemu geografskemu izrazoslovju. Prirejal je tudi učbenike zgodovine ter prevajal francosko in angleško leposlovje. Komaj poldrugo leto mlajši od Jesenka je bil **Gregor Krek**, ki se je rodil 8. marca 1840 v Četeni ravni. Kot diplomiran slavist je služboval najprej na realki v Gradcu. Ko se je na graški univerzi habilitiral za slovanske jezike in slovstvo, je postal tam profesor leta 1871. Dvignil je slovensko stolico na znanstveno višino in ustanovil slavistični seminar. Po upokojitvi 1902 je bival povečini v Ljubljani. Umrl je 2. avgusta 1905 v Gradcu, pokopan pa je v Ljubljani. Kot znanstvenik je proučeval starejše slovansko slovstvo, zlasti ljudsko blago. Bil je soustanovitelj celovškega Kresa, kjer je objavil večino razprav, sicer pa je priobčeval študije v nemških strokovnih revijah in je napisal tudi več knjig. Njegov sin Gregor je bil odličen skladatelj in pravnik, profesor pravne fakultete v Ljubljani, član Slovenske akademije znanosti in umetnosti ter njen prvi generalni tajnik.

Na Hotavljah se je rodil 15. oktobra 1857 klasični filolog in slavist **Luka Pintar**. Študiral je na graški univerzi. Bil je profesor na gimnaziji v Ljubljani in Novem mestu, zatem kustos in nazadnje ravnatelj licejske knjižnice v Ljubljani, predhodnice današnje Narodne in univerzitetne knjižnice. Bil je slovstveni zgodovinar in jezikoslovec. Objavil je mnogo razprav o naših krajevnih imenih ter bil pomemben raziskovalec Prešernovega življenja in njegove poezije. Ob pesnikovi stoletnici rojstva je priredil krasotno izdajo njegovih poezij ter oskrbel tudi ljudsko izdajo. Umrl je 7. decembra 1915 v Ljubljani.

V zaselku Lajšah, ki spada h Gorenji vasi, se je rodil 9. decembra 1868 **Janez Regen**, eden največjih biologov slovanskega juga. Po študiju naravoslovja na dunajski univerzi se je poglobil kot izredni slušatelj medicine v raziskovalno delo na področju živalske fiziologije. Poučeval je na raznih dunajskih srednjih šolah ter hkrati delal v fiziološkem inštitutu ondotne medicinske fakultete, kjer si je omislil lasten laboratorij. Raziskoval je sluh in proizvodnjo glasov pri žuželkah, zlasti pri murnih, ter objavljaj svoja bogata fiziološka odkritja v nemških publikacijah. Na Dunaju je ustanovil tudi geobiološko postajo. Podpiral je slovenske kulturne ustanove, bil dopisni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti in častni član Prirodoslovnega društva v Ljubljani. Umrl je na Dunaju 27. julija 1947.

V Žireh se je rodil 24. januarja 1872 **Josip Mazi**. Po realki v Ljubljani je študiral na dunajskem vseučilišču matematiko in opisno geometrijo. Služboval je kot srednješolski profesor in gimnazijski ravnatelj v Ljubljani in bil nekaj časa načelnik prosvetnega oddelka na banski upravi. Prirejal je srednje-

šolske učbenike za geometrijo ter pred prvo vojno prevajal nemška dramska dela za ljubljansko gledališče. Umril je v Ljubljani 25. junija 1935.

Iz Sopotnice je bil doma **Ivan Dolenc**. Rodil se je 24. oktobra 1884 in umrl doma 10. februarja 1971; pokopan je v Škofji Loki. Po gimnaziji v Kranju ter študiju klasične filologije in stenografije na Dunaju je bil srednješolski profesor v Ljubljani in Mostarju, prosvetni inšpektor banske uprave, ravnatelj učiteljišča v Ljubljani in ravnatelj novomeške gimnazije. Nekaj časa je služboval kot stenograf v parlamentu na Dunaju in v Beogradu. Pisal je potopise in politične članke ter kot učenec in občudovalec Janeza Ev. Kreka urejal njegovo zapuščino; izdal je njegove izbrane spise ter tudi sicer mnogo pisal o njem.

V Breznici pod Lubnikom se je rodil 7. avgusta 1887 jezikoslovec in prosvetni delavec **Lovro Sušnik**. Po gimnaziji v Kranju je študiral na Dunaju germanistiko in romanistiko. Po krajšem službovanju v Kranju je bil gimnazijski profesor v Ljubljani in od 1937 do 1945 tu načelnik prosvetne uprave. Prirejal je pomožne učbenike za francoski in nemški jezik, objavljajl članke o francoski in nemški književnosti, prevajal obojno leposlovje in napisal obširno knjigo o akademskih poklicih. Umril je 28. oktobra 1964 v Ljubljani.

V Sovodnju se je 28. junija 1898 rodil **Ladislav Guzelj**. Po realki in študiju na tehnični fakulteti v Ljubljani je postal inženir kemije. Zdaj je redni profesor na tehnični visoki šoli za analitično kemijo. Je avtor slovenskih, srbohrvatskih in nemških razprav iz področja svoje stroke.

Iz Stare vasi pri Žireh je **Zdravko Mlinar**. Rodil se je 30. januarja 1933. Kot diplomirani pravnik in doktor družstvenih ved je profesor visoke šole za sociologijo, politične vede in časnikarstvo v Ljubljani ter avtor strokovnih razprav in člankov.

Drobnemu prosvetnemu delu se je posvečal 7. avgusta 1865 v Poljanah rojeni **Lovro Perko**. Po učiteljišču v Ljubljani je služboval v Črnomlju, Žireh, Gorenjem Logatcu in od 1903 do 1925 v rodnih Poljanah, kjer je ustanovil

bralno društvo. Kot bližnji sorodnik Ivana Tavčarja je objavljajl članke, v katerih je marsikaj komentiral iz njegovih spisov. Umrl je 4. februarja 1948 v Ljubljani in je pokopan v rodni vasi. Pedagoški delavec in plodovit pisatelj je **Leopold Suhodolčan**. Rodil se je 10. avgusta 1928 v Žireh. Po učiteljsčtu v Mariboru je postal učitelj, po študiju nemškega in slovenskega jezika na pedagoški akademiji v Ljubljani ravnatelj osnovne šole na Prevaljlah. Je pisec mladinskih povesti, novel, črtic, romanov ter odrskih in radijskih iger; snov zajema povečini iz življenja Mežiške doline. Razen tega objavlja članke pedagoške vsebine, piše o likovni umetnosti in ureja mladinsko revijo Ciciban. Narodopisnemu študiju se posveča **Janez Dolenc** s Četene ravni, kjer se je rodil 5. septembra 1926. Sedaj je nameščen na pedagoški gimnaziji v Tolminu.

Naslednja močna skupina Poljancev so duhovniki. Med njimi so nekateri delovali kot profesorji v različnih strokah, drugi kot množitelji nabožnega slovstva, misijonarji, pripovedniki, pesniki, glasbeniki in publicisti. Po času izstopa prvi med njimi Žirovec **Martin Naglič**. Rodil se je 1. novembra 1748. Po srednji šoli v Ljubljani in bogoslovnih študijah je stopil v jezuitski red in bil nazadnje profesor v Ljubljani, kjer je umrl 15. novembra 1795. Pod vplivom Marka Pohlina ga je prevevala prerodna miselnost. Sodeloval je pri manjših akcijah naših preroditeljev in objavil nekaj pesmi v Devovih Pisanicah.

V Poljanah se je rodil 23. aprila 1779 **Jurij Alič**. Po bogoslovju menda v Celovcu je bil kaplan v Laškem, dekan v Gornjem gradu, šolski nadzornik v Št. Andražu na Koroškem in nazadnje dekan v Vidmu ob Savi. Umrl je 24. decembra 1845 v Laškem. Alič je vzdrževal stike z Valentinom Vodnikom. Nabiral je slovenske besede in prislovice ter prirejal slovensko-nemške učbenike za dvojezične osnovne šole na Štajerskem, zagovarjajoč njih obstoj proti samo nemškemu pouku.

Iz Hotovlje je bil **Ignac Mrak**, rojen 16. oktobra 1810. Po bogoslovnih študijah v Ljubljani je kmalu odšel v misijone v Severno Ameriko. Leta 1869 je postal kot Baragov naslednik škof v Cincinnatiju, a se je po desetih letih zaradi boleznj škofovstvu odpovedal, nakar je misijonaril med Indijanci v Eagle Townu. Končno je bil do smrti duhovnik v St. Marry's Hospitalu. Umrl je 2. januarja 1901 v Marquetteju in je pokopan v tamošnji stolnici.

V Novi Oselici se je rodil 22. novembra 1808 **Mihael Peternel**. Po bogoslovnih študijah je kaplanoval v raznih krajih na Kranjskem, 1851 pa je opravil izpit iz prirodoslovne skupine za realke in postal prvi ravnatelj ljubljanske realke. Kot razgledan prirodoslovec in geograf je v letnih poročilih te šole priporočal realčni študij ter nakazal gospodarsko-geografske probleme Kranjske s posebnim ozirom na obrt. Tu je opisal tudi znamenitega matematika Jurija Vego. Dopisoval je v Novice ter objavil v tisku svoj predlog slovenskih izrazov za geometrijo in kemijo, da pripomore k ustalitvi našega strokovnega izrazoslovja. Umrl je 6. avgusta 1884 v Ljubljani. Iz Poljan je bil doma **Luka Dolenc**. Rodil se je 16. oktobra 1813. Nazadnje je bil župnik v Šmartnu v Tuhinju, kjer je umrl 9. oktobra 1876. Sodeloval je v Slovenskem prijatelju, časopisu za cerkev, šolo in dom, ki je izhajal v Celovcu, ter v njem objavljajl svoje pridige.

Pri Andreju nad Zmincem se je rodil 14. julija 1815 **Jakob Volčič**. Pastiroval je po slovenski in hrvatski Istri in umrl 9. novembra 1888 v Zarečju pri Pazinu. V Istri je nabiral ljudsko blago in ga objavljajl v slovenskem in hrvatskem tisku. V Ledinah (obč. Idrija) se je 14. oktobra 1816 rodil **Anton Žakelj**

Rodoljub Ledinski. Bil je kaplan v raznih krajih na Kranjskem, med drugim tudi več let v Poljanah. Njegovo zadnje službeno mesto je bil Sv. Duh v Malem trnu nad Leskovicem, kjer je umrl 26. aprila 1868. Zlagal je izvirne pesmi, ki jih je pošiljal Novicam, ter otel pozabi nekaj naših najlepših ljudskih balad in romanc, ki jih je zapisal in objavil v zadnjem zvezku Kranjske čbelice.

Svojevrstna osebnost je bil 16. oktobra 1818 v Javorjah rojeni **Luka Jeran.** Po bogoslovju v Ljubljani je bival največ tu in postal 1882 kanonik. Dvakrat se je namenil v Afriko kot misijonar, a se je zaradi bolezni obakrat hitro vrnil. Zlagal je nabožne in prigodniške pesmi in napisal več knjig nabožne vsebine. Sprva je pisal v Novice, kasneje pa se je oklenil verskega glasila Zgodnje danice, ki jo je urejal do smrti. Ker je videl namen slovstva samo v vzgoji, je z zgolj moralističnim vrednotenjem slovstvenih in kulturnih pojavov veliko škodil našemu slovstvenemu razvoju. Kot velik dobrotnik našega dijaštva je zanj ustanovil Dijaško kuhinjo. Umrl je 27. aprila 1896 v Ljubljani. V Gabrovem se je rodil 27. aprila 1825 **Janez Volčič,** nazadnje župnik v Šmarjeti pri Novem mestu, kjer je umrl 14. decembra 1887. Prirejale je molitvenike, knjige nabožne vsebine, ljudskovzgojne brošure in napisal monografijo o zgodovini svoje poslednje fare. Poskušal se je tudi v nabožni poeziji.

Za ameriške Slovence je bil zelo zaslužen **Jožef Frančišek Buh.** Rodil se je 17. marca 1833 v Zadobju. Po gimnaziji in bogoslovju v Ljubljani je bil najprej kaplan v raznih farah na Kranjskem, leta 1864 pa je odšel v Severno Ameriko in umrl 3. febr. 1923 v Duluthu v Minnesoti. Sprva je misijonaril med Indijanci ob jezeru Winnibagu, nato je vodil misijonske postaje v povirju Missisipija, nazadnje pa je bil župnik v novem mestu Ely, kjer je živela močna slovenska kolonija. Med našimi izseljenci je pospeševal ustanavljanje podpornih društev. V Toweru je ustanovil prvo slovensko tiskarno, izdajal tu prvi slovenski časnik v Ameriki Ameriški Slovenec ter oskrbel več letnikov njegovega Koledarja. Priredil je dva nabožna spisa. Za pionirsko delo ga je tamošnja oblast odlikovala tako, da je del mesta Pierza, poimenovanega po slovenskem misijonskem škofu Pircu, nazvala Buh.

Marljiv sotrudnik Cerkvenega glasbenika je bil v Pogari 4. aprila 1843 rojeni **Janez Tavčar.** Umrl je 8. februarja 1916 v Šenkovem turnu kot upokojeni župnik. Nabožni pesnik in pisec cerkvenoglasbenih člankov je bil **Anton Dolinar.** Rodil se je 11. januarja 1847 v Lučinah in pastiroval v več krajih na Gorenjskem. Nekatere svoje pesmi je tudi uglasbil. Umrl je 5. novembra 1930 v Mekinjah.

Dolgoletna profesorja teološke fakultete v Ljubljani sta bila brata **Franc** in **Aleš Ušeničnik.** Franc se je rodil v Predmostu 16. aprila 1866 in je umrl v Ljubljani 16. aprila 1952. Pisal je knjige, razprave, ocene in poročila s področja pastoralnega bogoslovja, vzgojeslovja in domače cerkvene zgodovine. Brat Aleš se je rodil 3. julija 1868 v sosednjih Poljanah in je umrl 30. marca 1952 v Ljubljani. Bil je zastopnik tomistične krščanske filozofije. Napisal je več knjig sociološke in filozofske vsebine ter mnogo razprav, polemičnih člankov in kritik, v katerih je vrednotil različna slovenska kulturna in politična vprašanja z vidika svojega svetovnega nazora. Urejal je reviji Čas in Katoliški obzornik. Njegovi izbrani spisi so izšli v desetih knjigah.

S Hotavelj je bil doma **Anton Čadež.** Rodil se je 9. junija 1870 in je umrl 12. junija 1960 v Ljubljani, kjer je bil katehet. Izdal je več katehetičnih spisov in knjig vzgojne vsebine. Urejal je razne katoliške liste in v njih obravnaval verska in vzgojna vprašanja. Samo leto mlajši **Adolf Ivan Čadež** iz zaselka

Trat pri Gorenji vasi je bil frančiškan in se je udeleževal kot nabožni pisec in vzgojeslovni publicist. Rodil se je 5. maja 1871 in je umrl v samostanu Ain Karinu blizu Jeruzalema v Izraelu 10. januarja 1948. Deloval je dalj časa v Egiptu, Carigradu in Palestini, od koder se je oglašal z dopisi v naših nabožnih listih in publikacijah Mohorjeve družbe. V Predmostu se je rodil 19. avgusta 1872 **Jožef Kržišnik**. Po gimnaziji in bogoslovju v Ljubljani je študiral na dunajski univerzi zemljepis in zgodovino, nakar je prevzel pouk obeh predmetov na škofijski gimnaziji v Šentvidu, kjer je ostal do smrti. Umrl je 6. novembra 1927 v Ljubljani. Sestavil je več srednješolskih zemljepisnih učbenikov in opisal v knjigi leta 1898 Zgodovino horjulske fare.

Plodovit pripovednik je bil **Pavel Perko**, ki se je rodil 22. jan. 1877 v Poljanah. Kaplanoval je v raznih krajih na Kranjskem, 1910 pa je postal župnik na Češnjicah nad Blagovico, kjer je ostal 25 let. Kmalu po upokojitvi se je nastanil na Muljavi, kjer je umrl 10. marca 1970. Pisal je črtice in povesti, največ iz kmetskega življenja s precejšnjim vzgojnim poudarkom. Izbor svojih pripovednih spisov je zbral v knjigi Z naših gora, ki je izšla 1924 v Kamniku, izbor novel in črtic pa je leta 1961 izdala Mohorjeva družba v uredništvu Jožeta Gregoriča. **Anton Dolinar** se je rodil na Tratah pri Gorenji vasi 13. januarja 1894. Po gimnaziji v Šentvidu nad Ljubljano in bogoslovju v Ljubljani se je posvetil študiju glasbene vede na Dunaju. Služboval je po raznih farah na Kranjskem, pred zadnjo vojno pa je vodil glasbeni program radijske postaje v Ljubljani. Objavil je več cerkvenih skladb in glasbenih člankov. Po zadnji vojni je odšel v tujino in umrl v ZDA v Yates Centre v državi Kansas 1. avgusta 1953. Le malo mlajši od njega je bil **Ciril Potočnik**. Rodil se je 3. julija 1894 v Žirovskem vrhu. Po gimnaziji v Šentvidu nad Ljubljano ter bogoslovnih študijah v Ljubljani in na Dunaju je bil nazadnje profesor pastoralnega bogoslovja na teološki fakulteti v Ljubljani, kjer je umrl 22. februarja 1950. Profesor na teološki fakulteti v Ljubljani je bil zadnja leta življenja tudi **Maks Miklavčič**. Rodil se je 8. oktobra 1900 v Dolenjih Ravneh in je umrl 19. julija 1971 v Poljanah; pokopan je v Ljubljani. Po gimnaziji in bogoslovju je študiral na filozofski fakulteti v Ljubljani zemljepis in zgodovino, nakar je postal profesor škofijske gimnazije v Šentvidu nad Ljubljano in tu ostal do nemške okupacije. Zatem je bil arhivar škofijskega arhiva v Ljubljani, pozneje pa je predaval na teološki fakulteti cerkveno zgodovino. V tehtnih razpravah je obravnaval zgodovino cerkvene organizacije na Slovenskem ter osvetlil delo marsikaterega tujerodnega cerkvenega dostojanstvenika in našega duhovnika. Udeleževal se je tudi kot nabožni pisec.

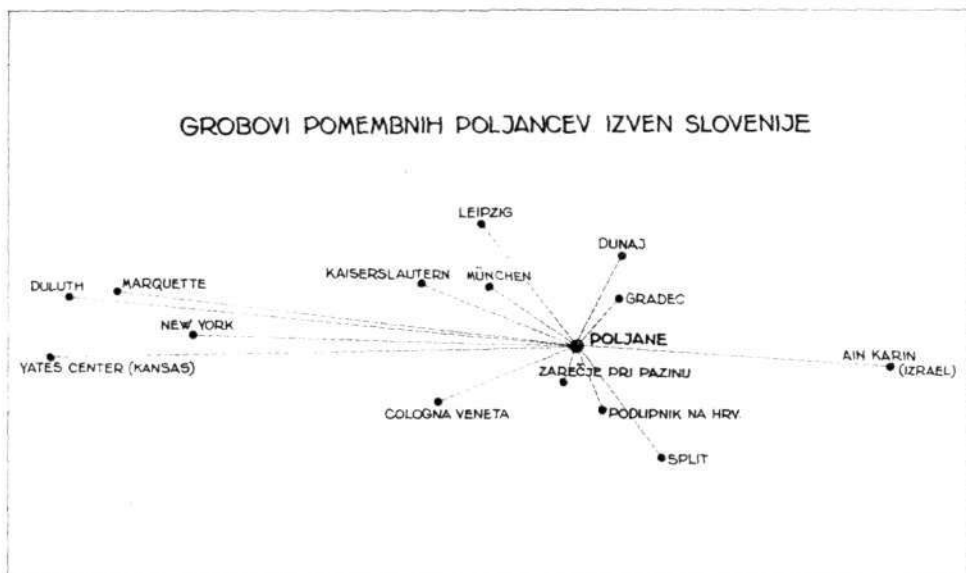
Med rojaki pravniki časovno prvi izstopa **Janez Oblak**. Rodil se je 22. marca 1780 v Lučinah. Bil je odvetnik v Ljubljani in dolgoletni predsednik odvetniške zbornice na Kranjskem. Njegov dom je bil shajališče nekaterih slovenskih kulturnih delavcev, med njimi tudi Prešerna. Umrl je 15. septembra 1858 v Ljubljani. Odličen strokovnjak v kazenskem pravu je bil **Jakob Kavčič** z Gorenjega Vrsnika, rojen 26. aprila 1851. Bil je sodnik in nazadnje predsednik okrožnega sodišča v Novem mestu. Objavil je mnogo tehtnih člankov, priredil dva zvezka slovenskih zakonikov, zbiral naše pravno izrazoslovje in bil eden najodločnejših borcev za ustanovitev slovenske univerze pred prvo svetovno vojno. Umrl je 21. februarja 1923 v Ljubljani.

Ponos Poljanske doline je **Ivan Tavčar-Emil Leon**, ki se je rodil 28. avgusta 1851 v Poljanah. Umrl je 19. februarja 1923 v Ljubljani. Skupaj s svojo ženo Franjo, umrlo 1938, je pokopan v grobnici na Visokem. Po poklicu od-

vetnik, je bil vodja liberalne stranke na Kranjskem, deželni in državni poslanec ter ljubljanski župan. Predvsem pa je bil darovit pripovednik in odličen zastopnik naše romantične in romantično-realistične proze. Pisal je črtice, novele, povesti in romane ter dosegel mimo čudovitih Slik iz loškega pogorja in V Zali najvišji vzpon v klasičnem Cvetju v jeseni in v zgodovinski Visoški kroniki. Kot pristaš mladoslovenske smeri je napisal tudi več romanov z ironično proticerkveno tendenco (Mrtva srca, 4000, Izza kongresa). Z liberalnim politikom Ivanom Hribarjem je ustanovil revijo Slovan kot politično-kulturni list radikalno-narodne smeri.

S Podobena je doma **Anton Kržišnik**. Rodil se je 8. junija 1890 in je bil najprej sodnik. Med NOB je postal predsednik višjega vojaškega sodišča na osvobojenem ozemlju, po osvoboditvi pa zvezni in republiški minister za socialno skrbstvo. Bil je dolga leta član glavnega odbora SZDL Slovenije. Diplomirani pravnik je pripovednik **Vladimir Kavčič**, ki se je rodil 20. julija 1932 v Pogari. Sprva je bil urednik radijske univerze RTV Ljubljana, nato glavni urednik knjižnih izdaj zavoda Borec in revije Problemov. Objavlja leposlovne črtice, daljšo pripovedno prozo ter piše o kulturnih in družbenih vprašanjih.

Po svojem delu so pomembni štirje zdravniki. **Ignacij Pintar** se je rodil menda 26. julija 1776 v Podvrhu. Bil je kirurg in profesor porodništva na ljubljanskem liceju; sodeloval je pri razširitvi porodnišnice in bil zaslužen za razvoj porodništva pri nas. Umrl je 17. septembra 1835 v Ljubljani. **Frank Kern-Javh** se je rodil 18. marca 1887 v Breznici pod Lubnikom. Že leta 1903 je odšel v ZDA, kjer je delal v slovenskih organizacijah ter bil urednik in sotrudnik nekaterih naših listov. Po medicinskih študijah 1912 je postal zdravnik v Clevelandu. Sestavil je angleško-slovenski slovar in angleško-slovensko berilo ter objavil v naših ameriških časnikih mnogo člankov zdravstvene vsebine. Iz Dobja je doma **Valentina Kobe-Grošelj**, profesorica anatomije na medicinski visoki šoli v Ljubljani. Rodila se je 14. februarja 1905. Je avtorica

znanstvenih razprav in strokovnih člankov. Tu je tudi profesor, 8. julija 1914 v Žireh rojeni **Vladimir Žakelj**, pisec znanstvenih razprav s področja kirurgije.

Bolj ali manj tehtno delo so opravili oziroma ga še opravljajo nameščenci v najrazličnejših službah. Iz Dolenjih Ravni je bil poštni uradnik **Gregor Jereb**. Rodil se je 8. marca 1845 in je bival večinoma v Trstu, kjer je umrl 5. marca 1893. Tu je sodeloval v narodnih društvih in pisal v tamkajšnje slovenske liste. V Ljubljanskem zvonu je objavil nekaj življenjepisov naših književnikov. V Malenskem vrhu je zagledal luč sveta 1. avgusta 1854 **Ivan Pintar**. Bil je časnikar v Ljubljani in tam umrl 7. julija 1897. Urejal je Novice in Rodoljub ter dopisoval tudi v druge časnike. Prevajal je zlasti Puškina, Turgenjeva in Tolstojga. Kot organist se je preživljal 17. marca 1855 v Stari Oselici rojeni **Franc Meglič**. Živel je 20 let na Igu, 20 let v Gabrovki na Dolenjskem in je umrl 11. decembra 1925 na Vrhu nad Rovtami. Zlagal je cerkvene pesmi in jih objavljaval v Cerkvenem glasbeniku. Tu je priobčeval svoje cerkvene skladbe tudi organist **Matej Vurnik**, doma v istem kraju. Rodil se je 31. avgusta 1866 in je umrl v Tacnu pod Šmarno goro 21. junija 1948.

Na Dolenjih Brdih se je rodil 25. marca 1885 publicist **Franc Miklavčič**. Bil je bančni uradnik in dolga leta konzularni uradnik na Novi Zelandiji. Umrl je 4. julija 1963 v Ljubljani. Priobčeval je potopise, črtice o prekmorskih deželah in izseljeniška poročila. Kot Franka Kerna-Javha je tudi njegovega brata **Jožeta Kerna-Javha** že v mladosti zanesla pot na tuje. Rodil se je 14. marca 1879 v Breznici pod Lubnikom. Bil je mizar in postal v Clevelandu eden prvih organizatorjev slovenske socialne demokracije v Ameriki. Pisal je v strankino glasilo Proletarec in v dnevnik Enakopravnost. Precej je tudi prevajal nemško prozo. Pri Sv. Barbari se je 27. marca 1899 rodil pripovednik **Jan Plestenjak**. Po gimnaziji in nedokončanem študiju slavistike v Ljubljani je bil tu po raznih službah. Pisal je črtice in ljudskovzgojne povesti, zajemajoč snov povečini iz hribovskega življenja škofjeloške okolice. Umrl je 9. maja 1947. Kot gradbeni inženir se udejevtvuje 19. julija 1901 rojeni Žirovec **Alojz Poljanšek**, ki je vodil gradnjo železnic, zlasti predorov, in izdal več samostojnih publikacij v slovenščini in srbohrvaščini.

Na Gabrški gori se je rodil 28. junija 1932 **Jaka Bogataj**. Po študiju na visoki šoli za sociologijo, politične vede in časnikarstvo je postal direktor in odgovorni urednik Kmečkega glasa. V cvetu mladosti je umrla v rodnem Zmincu **Marta Čadež** (2. III. 1946—21. X. 1964), obetajoča pesnica, ki ji ni bilo dano, da bi se razvila.

Ob tolikem številu kulturnih delavcev je dala doslej Poljanska dolina le dva gospodarstvenika: **Jerneja Kopača** in **Maksa Severja**. Kopač se je rodil 22. avgusta 1861 na Breznici pri Žireh. Sprva je bival v Gorici, se tam udeleževal javnega življenja Slovencev in jim ustanovil Katoliško tiskovno društvo. Ob napadu Italije med prvo svetovno vojno se je 1915 preselil v Ljubljano, kjer je odprl svečarno in jo razvil v večje podjetje. Umrl je 4. aprila 1946 v Ljubljani. Sever se je rodil 15. februarja 1883 na Dolenji Dobravi. Leta 1906 je ustanovil v Ljubljani trgovino s semeni, ki ji je kmalu pridružil še moderno čistilnico in pakirnico za izvoz in nadrobno prodajo. Tako je postalo njegovo podjetje eno največjih te vrste v Srednji in Južni Evropi. Uvažal je semena iz mnogih držav, organiziral izvoz semen v tujino, vzdržujoč zveze z največjimi semenarskimi podjetji na svetu. Mnogim vrstam kmetijskih in vrtnarskih rastlin je dajal slovenska imena, ki so v strokovni literaturi še

danes veljavna. Leta 1947 je bilo podjetje nacionalizirano. Sever je umrl 7. septembra 1967 v Ljubljani.

Iz pričujočega prikaza izhaja, da je dala Poljanska dolina 89 pomembnih rojakov in da so stali oziroma še stoje njih rojstni domovi v 45 dolinskih in hribovskih vaseh. Največ se jih je rodilo v Poljanah (14), slede Hotovlja (6), Sovodenj (6), Žiri (5), Breznica pod Lubnikom (3) in Lučine (3). Po dva so jih dale Četena ravan, Dobje, Dobračeva, Dolenje Ravni, Gorenja vas, Hotavlje, Leskovicca, Nova Oselica, Nova vas, Pogara, Predmost, Stara Oselica in Gorenji vasi pripadajoči zaselek Trate, po enega pa še 26 krajev. Razen nekaterih likovnikov, ki so vztrajali doma, so se drugi tako kot odvečna kmetska delovna sila in ostali naraščaj številnega izobraženstva usmeril v različne bližnje in daljne kraje: v Ljubljano, v ostalo Slovenijo do morja, na Hrvaško, v druge evropske države, posameznike pa je zanesla pot na vzhod celo na Kitajsko, na jug v Afriko, na zahod v Ameriko in celo na Novo Zelandijo. Med doslej 71 umrlimi jih je našlo zadnji počitek kar 27 v Ljubljani, 7 v rodni Poljanski dolini, 3 v Škofji Loki, 17 v drugih krajih na Slovenskem, menda 5 na Hrvaškem, 3 v Nemčiji, 2 v Avstriji, eden v Italiji, 5 v ZDA in 1 v Izraelu.

Nasprotno so delali v Poljanski dolini nekateri pomembni Slovenci iz drugih delov naše ožje domovine. Tine Debeljak, ki je nakazal dejavnost pomembnih domačinov Poljanske doline v knjigi Škofja Loka in njen okraj (Škofja Loka 1936), navaja na str. 68—72 v tej zvezi župnike: risarja Franca Zorca v Novi Oselici, izvrstnega sadjarja Janeza Majnika in sociologa Ivana Belca v Žireh ter nabiralca ljudskega blaga organista Franca Kramarja v Poljanah. Razen imenovanih so nekaj časa delovali v Poljanah znameniti ameriški misijonar Ivan Čebul, razgledani potopisec Josip Lavtižar, na Tratah pri Gorenji vasi kot učitelj skladatelj Danilo Fajgelj, v Žireh pa duhovnika pesnik Frančišek Krek in publicist Jernej Lenček, mladinski pisatelj Josip Gabrovšek, sadjarski strokovnjak Jakob Mencinger in ziljski Slovenec, po rodu iz Limarč, organist Anton Jobst, ki je uglasbil mnogo pesmi in tu še vedno vodi pevski zbor. Do smrti je v Žireh bival učitelj Fran Schmidt (u. 26. febr. 1893), ki je v mladosti nastopal v Ljubljani kot igravec in pevec in prevedel več iger iz nemščine in francoščine.

V zadnji vojni so se mnogi, pretežno nešolani rojaki iz Poljanske doline izkazali pri vodstvu političnega gibanja in narodnoosvobodilne borbe. Naj tu omenim nekatere najaktivnejše, o katerih je podatke zbral tov. Milan Žakelj, za kar se mu lepo zahvaljujem.

Maks Krmelj-Matija, kmet, rojen 22. februarja 1910 v Hotovlji, je organiziral leta 1941 poljansko vstajo, več let je bil sekretar pokrajinskega komiteja KPS za Gorenjsko in sekretar OF za Gorenjsko, bil je član SNOS; vrsto let je bil poslanec in predsednik Zadružne zveze za Slovenijo. Za zasluge v bojih z okupatorji je dobil odlikovanje reda narodnega heroja. Gradbeni delavec **Rudolf Robnik**, rojen 24. marca 1918 v Žabji vasi, je leta 1941 organiziral mladino v dolini in jo pripravljaj na vstajo. Vodil je prve sabotažne akcije in med prvimi vstopil v poljansko četo, ki se je vključila v Cankarjev bataljon. Kot vodnik Cankarjevega bataljona je padel 21. januarja 1942 v Vinharjih. Po njem se imenuje osnovna šola v Poljanah. V Gorenji vasi in njeni okolici je osvobodilno gibanje organiziral **Anton Oblak**, nakupovalec živine, rojen 11. junija 1895 v Zadobju pri Lučinah. Pridobival je prve somišljenike, organiziral in oskrboval poljansko četo. Junija 1942 je vstopil v partizane in padel pri napadu na postojanko Nemcev v Črnem vrhu nad Polhovim Grad-

Boštjan Jezeršek, mizarski delavec, rojen 1902 v Stari Oselici, je organiziral osvobodilno gibanje v krajih nekdanje občine Stara Oselica. Ob poljanski vstaji je pripeljal 30 ljudi v Cankarjev bataljon. Padel je v dražgoški bitki 11. januarja 1942. Njegovo ime nosi kulturno umetniško društvo v Sovodnju.

Tone Peternel-Igor, ki se je rodil 13. jan. 1915 v Delnicah pri Poljanah in bil kmečki delavec, je organiziral OF v bivši občini Javorje. Decembra 1941 je vstopil v partizane, bil vodnik poljanske čete, od jeseni 1942 dalje organizator KP in OF v škofjeloškem, nato v jeseniškem okrožju, zadnje leto vojne član Oblastnega komiteja KPS za Gorenjsko. Udeležil se je kočevskega zbora poslancev, po vojni je bil več let poslanec v slovenski skupščini. V lanskim Loških razgledih je opisal poljansko vstajo. **Anton Nartnik**, gradbeni delavec z Dolgih njiv pri Lučinah, je bil med prvimi organizatorji partizanskih edinic na kranjskem in loškem območju. Leta 1942 je bil komisar selške čete, nato sekretar KP za kranjsko okrožje. Padel je leta 1944 pri Stični na Dolenjskem. **Pavle Žakelj**, krojač, rojen 26. januarja 1916 v Stari vasi pri Žireh, je bil sindikalni delavec pri tekstilcih v Kranju. V letu 1941 je organiziral OF v Žireh. V NOV je vstopil junija 1942 in že avgusta istega leta padel.

Med NOB so se ramo ob rami z domačini bojevali v Poljanski dolini tudi Slovenci iz drugih krajev. Eden od teh je bil narodni heroj Franc Ravbar-Vitez iz Vrhpolja na Krasu, ki je padel 13. januarja 1943 v Srednji vasi. Tam stoji zdaj spomenik, njegov grob pa je pred združnim domom v Črnučah. Ob blegoški cesti nad Breznico pa je spomenik tam l. 1944 padle narodne heroinje Danile Kumar-Andreje s Kojškega v Brdih.

Zusammenfassung

BEDEUTENDE LANDSLEUTE DES POLJANETALES

Das Poljanetal, ein Teil der Gemeinde Škofja Loka, nimmt eine Mittelgebirgslandschaft ein und kennt nur Dörfer, zumeist Streusiedlungen mit kleiner Einwohnerzahl. Und doch sind aus ihm viele für die slowenische Kultur verdiente Männer hervorgegangen, verhältnismäßig mehr als aus den übrigen Landschaften Sloweniens. Besonders groß ist die Zahl der hier beheimateten Künstler, Professoren und Geistlichen. Von hier stammt auch eine große Anzahl von Rechtskundigen, Schriftstellern und Ärzten, in Minderzahl sind dagegen die Wirtschaftler vertreten. Im Volksbefreiungskampf haben sich viele dieser Männer bei der Organisierung der Widerstandsbewegung und als Führer im Kampf gegen den Okkupanten ausgezeichnet. Der Autor führt die wichtigsten für die slowenische Kultur verdienten Persönlichkeiten aus dem Poljanetale an, verzeichnet ihre biographischen Daten und macht uns mit ihren Arbeitsgebieten und der Bedeutung ihres Lebenswerkes bekannt. Auf Kartenskizzen sind im Text ihre Geburtsorte im Tale und die Ortschaften in Slowenien und der Fremde eingetragen, in denen sie ihre letzte Ruhestätte gefunden haben.